

Opleidings specifiek taalbeleid onder de paraplu van een taalbeleid vanuit een meertalig perspectief

Wilma van der Westen & Liza Graumans

Mbo Taalacademie

8 maart 2024

Opbouw

1. Taalbeleid vanuit een meertalig perspectief (Wilma)
2. Taalbeleid van Rijn IJssel (Liza)
3. Format “Naar opleidings specifiek taalbeleid” (Wilma)
4. Opbrengsten (Liza)
5. Afsluiting en vragen (Liza en Wilma)

1. Taalbeleid vanuit een meertalig perspectief

- Talen zijn geen afzonderlijke of gescheiden systemen
- Een meertalig repertoire = één geïntegreerd systeem, toegankelijk en inzetbaar voor communicatieve doelen
- Meertalig competent = inzet van de volledige meertalige competentie waarin verschillende talen symbiotisch functioneren

*“Het onderwijs richt zich op **repertoire building**, d.w.z. het ontwikkelen van de verschillende functies die de talen vervullen, en niet op de volledige beheersing van “each and every” taal.”*

Vormen van meertalige communicatie

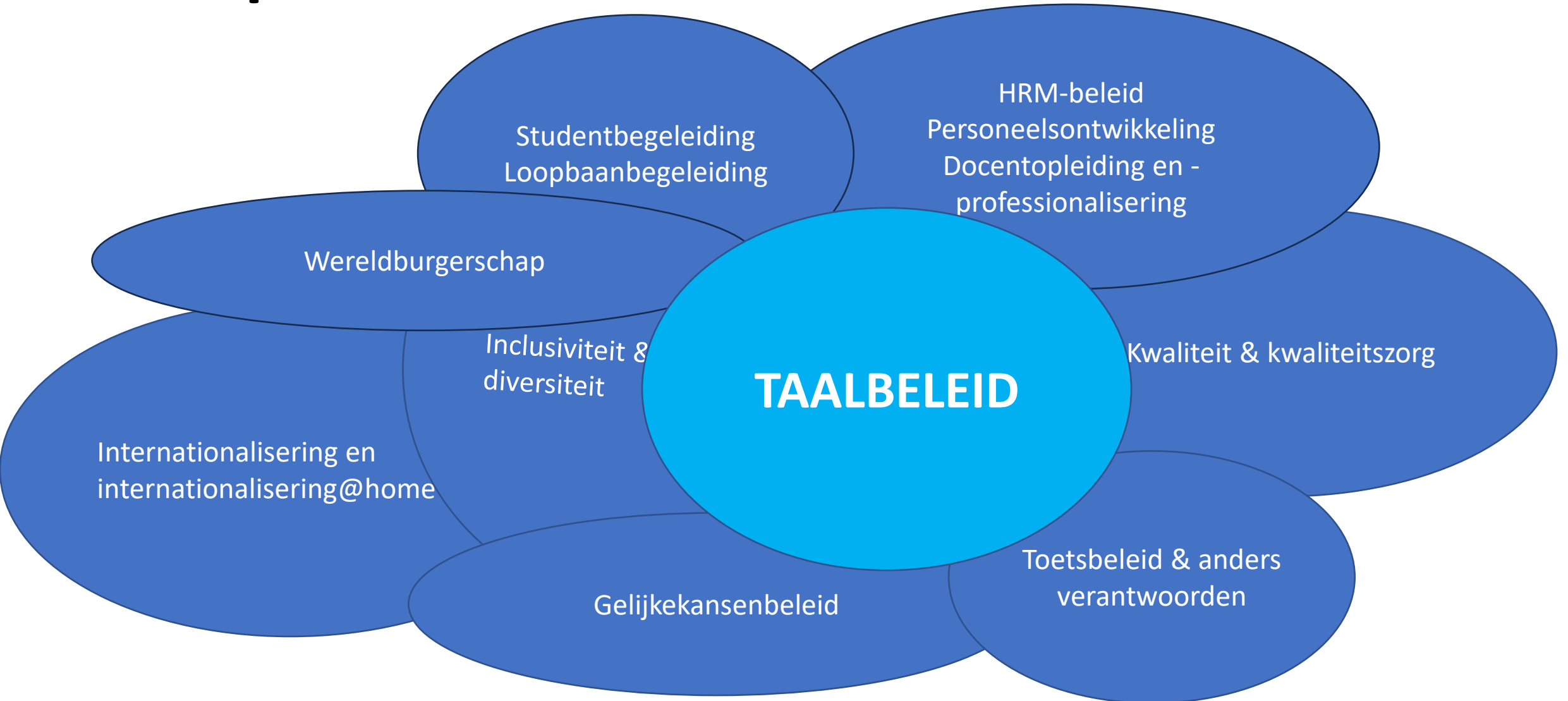
- Translanguaging
- Receptief meertalig communiceren (luistertaal)
- Vertalen met tolk of vertaalapps (Google, Deep-L, ect.)
- (Meertalig) ondertitelen
- Laten oplezen van teksten

Meertaligheid: leerdoelen / leeruitkomsten

1. Inzetten volledige meertalig repertoire bij het leren (functioneel meertalig leren)
2. Tijdens de studie verder ontwikkelen van meertalig repertoire én verwerving van de internationale, interculturele en meertalige (communicatieve) competenties;
3. Opleiden voor beroepsuitoefening in meertalige én multiculturele settingen.

Dus: inclusief kunnen omgaan met diversiteit (Albeda & Logger, 2020) gepaard gaand met meertalige wendbaarheid (Van der Westen, 2013)

Aanpalende beleidsterreinen

2. Het taalbeleid van Rijn IJssel

- aandacht voor taal en taalontwikkeling in alle onderdelen van de opleiding,
- gericht op ontwikkeling (fouten horen bij het leerproces: taal gebruiken leer je met vallen en opstaan),
- feedback heeft een cruciale rol (voor vaststellen van eigen leerdoelen en werken aan verbetering),
- focus op de taallerende,
- werken vanuit de (beroeps)context of -situatie, waardoor de complexiteit behouden blijft,
- gaat uit van het principe SAMEN WERKEN & SAMEN LEREN.

Kenniscentrum Nieuwkomers

- Doorgaande leerlijn: plaatsing op basis van capaciteit
- Tweezijdige werking via versterken samenwerking ISK/mbo
 - ISK werkt aan ontwikkeling zelfstandige en actieve studiehouding en bereidt voor op overstap
 - Toerusting mbo-opleidingen (en docenten) op onderwijs aan heterogene klassen en begeleiding nieuwkomers

Ontwikklpunter:

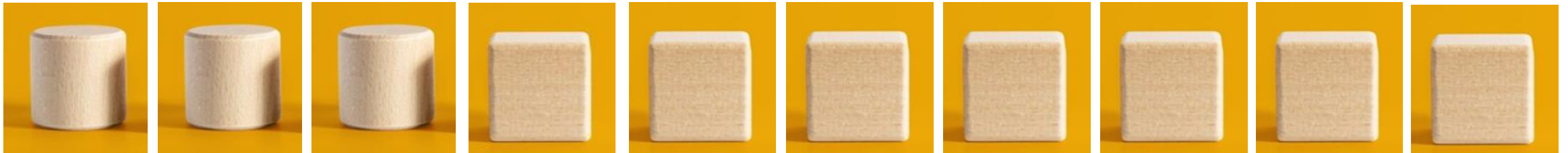
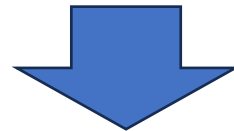
- Vernieuwde intake vanuit een meertalig perspectief
- Advies ISK-docenten doorslaggevend bij doorstroom ISK-mbo

Vijf componenten van taalbeleid

- 1. Taal om te leren**
- 2. Beroepstaalcompetentie(s)**
- 3. Taal in de taalvakken (beroepstaaltaken & generieke examens)**
- 4. Leren taal te leren**
- 5. Lezen, lezen, lezen**

Overkoepelend taalbeleid Rijn IJssel

De taak van een opleiding

Alle studenten de kans bieden op een optimale opleiding passend bij hun capaciteiten en beroepskeuze: functioneel meertalig leren en optimaal kunnen samenwerken

Alle studenten opleiden om hun beroep uit te oefenen in meertalige én multiculturele settings

Dat vraagt om internationale, interculturele en meertalige taalcompetenties

Vanuit het motto: laten leren in plaats van controleren!

3. Format “Naar opleidings specifiek taalbeleid”

Componenten:

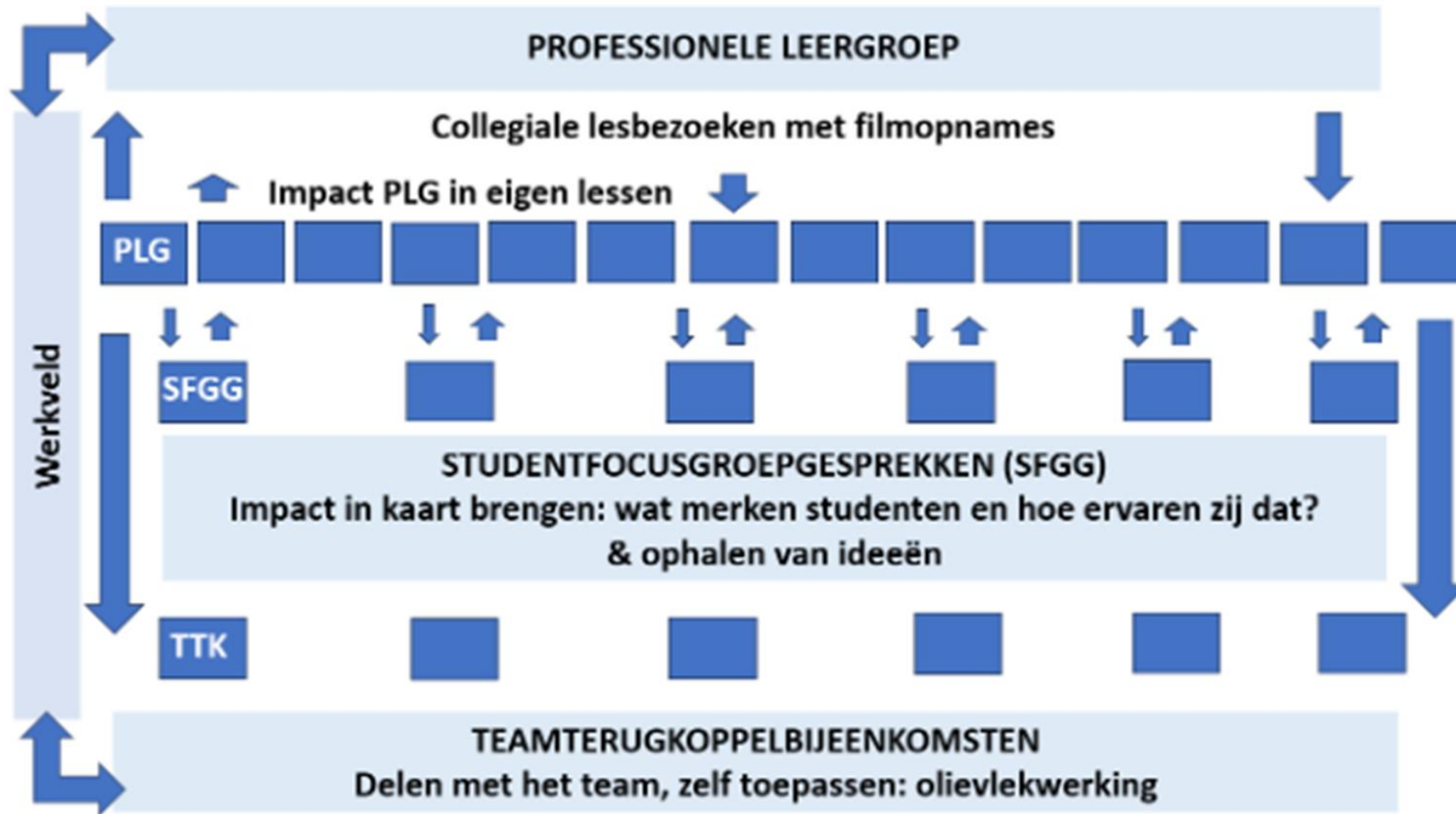
Professionele leergroep

Studentfocusgesprekken

Teamterugkoppelmomenten

Werkveld

Model voor ontwikkeling opleidings specifiek taalbeleid

Figuur 2. Schematische weergave van het format voor totstandkoming van opleidings specifiek taalbeleid

Professionele Leergroep (PLG)

- Teamleider, taal- en vakdocenten en loopbaancoaches (5 – 6 deelnemers)
 - Begeleiding/monitoring door interne beleidsmedewerker en externe taalbeleidsdeskundige
 - Praktisch werken aan het ontwerp van het eigen taalbeleid
 - Elkaars lessen bezoeken en op film opnemen:
 - om zelf terug te kijken (reflectie)
 - om in de PLG te bespreken en feedback op te halen (leren van en met elkaar)
 - om er fragmenten uit te selecteren voor het team (kennisdeling)
- > borgen daadwerkelijke impact in de lessen

Focusgroepgesprekken met studenten

Parallel aan de PLG-bijeenkomsten

Doel: studentbetrokkenheid en borgen inbreng van studenten door

input op te halen:

- taal(leer)behoeften, (taal)problemen en hun ideeën en suggesties

én effect te meten:

- welke veranderingen merken zij, hoe ervaren en waarderen zij die?
- wat levert het hen op?

Input voor kwalitatief perceptieonderzoek: merken studenten dat hun opleiding structureel werk maakt van taalbeleid en inzet op hun taalontwikkeling? Wat merken zij dan, wat levert dat hen op en hoe waarderen ze de veranderingen.

Teamterugkoppelmomenten

- PLG-deelnemers delen ervaringen (met evt. filmpjes) met het team
- Bespreken daarbij ook wat goed gaat en wat niet werkt of nog niet werkt
- Inbreng vanuit de studentfocusgesprekken
- Aan het eind geven de andere docenten aan wat zij zelf anders gaan doen (olievlekwerking)

Waar staan we na twee jaar?

4. Opbrengsten (sept 2022 – feb 2024)

Hoofdopbrengsten 1e periode

- Het dagelijkse onderlinge gesprek over taal in de lessen
- Draagvlak én *eagerness*: iedereen wil en staat in de leerstand
- Oog voor de studenten: van “ze doen het niet” naar “ze kunnen het (nog) niet” -> hoe leren we hen dat?
- Centrale vraag: wanneer leren studenten en hoe leren zij het best?
- Besef studenten moeten aan het roer (zelfregie)

Hoofdopbrengsten 2e periode

- Er ontstaat 'structuur'
- Woordenlijstmapje in alle lessen
- Starten met programma taal- en studievaardigheden
- Een extra uur Nederlands voor beroepsgerichte taalvaardigheid
- Start gemaakt met leesstimulering en leesbegeleiding
- Lesvoorbereiding: ook aandacht voor het 'hoe'

Opbrengsten PLG -1-

- Een vaste structuur van de les of een vaste aanpak werkt goed.
- Kleine stapjes nodig
- Duidelijke start van de les: om studenten snel geconcentreerd en aan het leren krijgen
- Bewuster aandacht voor de context en informatie geven over de context
- Aandacht voor formeel/informeel en passend/ongepast taalgebruik: rol van feedback

Opbrengsten PLG -2-

- Eerder vroeg ik “heb je het begrepen?” nu stel ik specifieke vragen en check ook eerder of studenten het goed hebben meegekregen
- Ik merk de kracht van doorvragen, doorvragen, doorvragen
- Ik heb voor veel moeilijke woorden nu bijna automatisch al de synoniemen paraat in mijn hoofd
- Onze studenten stellen meer vragen

Opbrengsten PLG -2-

- Ik laat studenten meer zelf aan het woord komen: zelf meer verwoorden in plaats van dat ik het nog een keer herhaal. Ik laat ze ook meer uitzoeken i.p.v. dat ik alles vertel. Dat geeft ruimte om hen te begeleiden of iemand even extra ondersteuning te geven
- Ik organiseer nu dat studenten samenwerken
- Engels was al beroepsgericht: het studieboek is beroepsgerelateerd evenals de taken (bijv. noem de taken van een handhaver). Maar nu oefen ik echte beroepstaalcompetenties, niet de zinnnetjes over het beroep
- Ik geef feedback op hun taalgebruik en moedig hen aan om in het Engels te antwoorden. Ik complimenteer studenten heel bewust als ze iets in het Engels durven vragen of beantwoorden

Uit de studentfocusgesprekken -1-

De studenten concluderen:

...dat het eigenlijk gek is dat ze geen Duits krijgen in de opleiding. 'We komen best vaak oudere Duitse mensen tegen tijdens de stage. Die kunnen vaak geen Engels.'

...dat ze ook wel graag willen horen waarom iets goed was, niet alleen waarom iets niet goed was.

...dat ze wel feedback krijgen op wat ze zeggen maar dat ze eigenlijk ook wel graag feedback willen op hoe ze het zeggen (toon, volume articulatie, etc.). 'Dan voelen we ons daar ook zekerder over.'

...dat docenten nu vaker vragen of studenten het in hun eigen woorden willen herhalen. 'Dat vinden we lastig maar het zorgt er wel voor dat we het beter onthouden en we voelen ons meer betrokken bij de les, meer gemotiveerd om mee te doen.'

...dat lezen vinden we belangrijk voor alles, ons leven en voor het beroep. We vinden het alleen heel lastig.

...dat ze het heel fijn vinden dat docenten aandacht hebben voor taal in alle lessen.

Uit de studentfocusgesprekken -2-

Tips & tops van studenten:

- Actieve docenten: door de klas lopen en reageren op individuele studenten
- In loopbaancoaching vragen aan studenten hoe zij zich voelen, meer omkijken naar studenten
- Meer oefenen in de praktijk
- Ook feedback op hoe we iemand aanspreken (in beroepsgerichte oefengesprekken)
- Fijn om samen (in de les) actief de lesstof uit te werken (ruimte voor het leren van de lesstof, en om dat te oefenen)
- Meer zelf samenvatten, opschrijven, en (samen) lezen
- Beroepsgerichte gesprekken naast Engels ook in het Duits oefenen
- Kan samen leren niet gestimuleerd worden? Leren studeren, ook voor onderlinge binding. In tussenuren?
- Feedback bij cijfers, ook bij een goed cijfer

Opbrengsten teamterugkoppeling

- Studenten weten meer woorden niet, dan we dachten. We hebben nu veel inzichten over taal en hoe studenten leren en werken bewuster aan taalvaardigheidsontwikkeling: aan woordkennis en tekstbegrip:
 - Controlevragen stellen om te kijken of studenten het begrepen hebben
 - Bewuster aandacht besteden aan woordenschat
 - Woordenlijst laten maken en lijst moeilijke woorden aan het begin van de les
- Veranderde studentenpopulatie:
 - Wie zijn onze studenten eigenlijk?
 - Mismatch toelatingsvoorwaarden bij studieswitch

Concluderend

De praktische insteek (inzetten op lessen = onderwijsverandering) werkt als vliegwiel:

- De lessen veranderen
- Studenten merken dat en waarderen het
- Dat motiveert de PLG en beïnvloedt de andere docenten
- Het team is structureel betrokken en dat levert olievlekwerking op
- De link met beroep en beroepenveld (beroepstaaltaken) motiveert docenten én studenten
- Niemand wijst meer naar de taaldocent: het is iets van het hele team en er ontstaat samenhang

**Kleine stapjes met
een grote opbrengst**

5. Afsluiting en vragen

Contact?

- Liza Graumans

l.graumans@rijnijssel.nl

- Wilma van der Westen

taalbeleidhogeronderwijs@gmail.com

Geraadpleegd, onder andere

Groot, A., M. Gijssels & W. van der Westen (2021). Verbind taalonderwijs aan beroepsgerichte vakken en de beroepspraktijk. *Profiel*, nr. 7, oktober 2021, pp. 24-25.

Hebbrecht, J. & Van der Westen, W. (2009). Drie jaar Nederlands / Vlaams Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs. Opbrengsten en toekomstdromen. In S. Vanhooren & A. Mottart (red.), *Drieëntwintigste Conferentie Het Schoolvak Nederlands* (pp. 152-157). Gent: Academia Press.

Hendrix, T. & Van der Westen, W. (2018). Visie op het vak taal/Nederlands voor Curriculum.nu. I.o.v. SBN van Levende Talen. Utrecht: Sectiebestuur Nederlands van Levende Talen.

Ruiz, R. (2010). Reorienting language-as-resource. *International perspectives on bilingual education: Policy, practice, and controversy*, 155.

Van der Westen, W. & L. Graumans (2023). Opleidings specifiek taalbeleid onder de paraplu van een taalbeleid vanuit een meertalig perspectief. In: A. Mottart & S. Vanhooren (red.), *36e HSN-Conferentie Onderwijs Nederlands* (pp. 147-154). Gent: Skribis.

Van der Westen, W. (2021). Taalbeleid hoger onderwijs vanuit een meertalig perspectief: hoe ziet dat eruit? In: A. Mottart & S. Vanhooren, *35e HSN-Conferentie Onderwijs Nederlands* (pp. 124-131). Gent: Skribis.

Van der Westen, W. (2019). "Ten years after". Conceptuele uitgangspunten voor een taalbeleid in hoger onderwijs. In: Mottart, A. & Vanhooren, S. (red.) (2019). *33ste HSN-Conferentie Onderwijs Nederlands* (pp. 97-111). Gent: Skribis.

Van der Westen, W. (2013). Taalgericht vakonderwijs & taalontwikkelen lesgeven: identiek of verschillend? In A. Mottart & S. Vanhooren (red.), *27e Conferentie Onderwijs Nederlands* (pp. 166-171). Gent: Academia Press.

Vertovec, S. (2015). Introduction to the Routledge International Handbook of Diversity Studies. http://www.e-journal.org/vol5_issue2_2018-2376905x-9-151/